

КЛАСИФІКАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Розглянуто грошовий потік як основний показник фінансового аналізу, фінансового планування та фінансового менеджменту. Доведено, що у сучасних умовах для оцінки ефективності бізнесу недостатньо використовувати тільки прибуток підприємства, необхідно використовувати й грошові потоки. Наведено основні ознаки за якими можна класифікувати грошові потоки з метою ефективного цілеспрямованого управління ними.

Ключові слова: грошовий потік, кеш-фло, грошові кошти, класифікаційна ознака, сукупний грошовий потік.

Рассмотрен денежный поток как основной показатель финансового анализа, финансового планирования и финансового менеджмента. Доказано, что в современных условиях для оценки эффективности бизнеса недостаточно использовать только прибыль предприятия, необходимо использовать и денежные потоки. Приведены основные признаки, по которым можно классифицировать денежные потоки с целью эффективного целенаправленного управления ими.

Ключевые слова: денежный поток, кэш-фло, денежные средства, классификационный признак, совокупный денежный поток.

Cash flow is considered as the main indicator of the financial analysis, financial planning and financial management. It is proved that under current conditions to assess the efficiency of the business is not enough to use only the profits of the enterprise, and the necessary to use cash flow. The main features were outline according to, which cash flow can be classified as cash flows can be classified in order to management effectively.

Key words: cash flow, cash, classifier, cumulative cash flow.

Постановка проблеми. У сучасних умовах існує безліч показників оцінки ефективності бізнесу, які використовуються на практиці: рентабельність капіталу або продукту, ЕВІТ (показник прибутку компанії до вирахування податку на прибуток та нарахованих відсотків за кредитами) чи ЕВІТДА (показник прибутку компанії до вирахування податку на прибуток, нарахованих відсотків за кредитами та амортизації), вартість бренду і багато інших. Але в нинішніх економічних умовах для власників вони відходять на другий план. Основне питання на порядку денному: наявність у компанії критичного ресурсу, максимально ліквідного активу – грошей – для своєчасного погашення своїх зобов'язань.

Для менеджменту та власників компанії саме грамотне управління грошовими потоками зараз стало ключовим завданням. З метою забезпечення ефективного цілеспрямованого управління грошовими потоками необхідно їх систематизувати, тобто класифікувати за певними ознаками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми класифікації грошових потоків підприємств у сучасних умовах нашли відображення у роботах як зарубіжних, так і вітчизняних вчених: І.А. Бланка, М.Д. Білик, Є.М. Заремби, Л.О. Лігоненко, Г.В. Савицької, Ю.С. Цал-Цалко, В.В. Ясишеної. Ними зроблений значний внесок у розробку аналітичного забезпечення управління грошовими потоками підприємств, сутності та класифікації грошових потоків. За найбільш широким колом ознак класифікації грошових потоків наведено О.І. Бланком [1, с. 35-37]. Але не вирішеними залишаються питання розробки єдиного підходу до тлумачення категорії „грошові потоки”, ознак, відповідно до яких здійснюється їх класифікація.

Метою статті є спроба узагальнити класифікацію грошових потоків за певними ознаками та надати характеристику кожної групі грошового потоку, що надасть можливість якісно управляти грошовими потоками, забезпечить подальший розвиток підприємства та кінцевий результат його господарської діяльності.

Виклад основного матеріалу. Грошовий потік (кеш-фло, від англ. Cash Flow), або потік готівки – одне з найважливіших понять сучасного фінансового аналізу, фінансового планування та фінансового менеджменту [2]. Воно має декілька значень, наприклад, для характеристики фінансового стану підприємства під Cash Flow розуміється кількість наявних грошових коштів на рахунках і в касі підприємства, якими воно може розпорядитися в даний момент на свій розсуд («вільний резерв») [3].

Для оцінки зміни, динаміки фінансового стану підприємства під Cash Flow розуміється план руху грошових коштів підприємства, який враховує всі надходження грошових коштів і платежі. Він використовується для бюджетування діяльності підприємства, при складанні бізнес-плану, розробці бюджету руху грошових коштів [4].

Під кеш-флоу розуміють також звіт про рух грошових коштів (англ. Cash Flow Statement), в якому відображаються надходження (притоки) грошових коштів та їх витрачання (відтік грошових коштів), які мали місце у минулому [5].

Все вищенаведене свідчить про те, що грошовий потік можна розглядати на різних рівнях: так на статичному рівні – це кількісне вираження грошей, наявних у розпорядженні суб'єкта (підприємства чи особи) в даний конкретний момент часу – «вільний резерв».

Для інвестора Cash Flow – очікуваний в майбутньому дохід від інвестицій (з урахуванням дисконту). З точки зору керівництва підприємства, на динамічному рівні, Cash Flow являє собою план майбутнього руху грошових коштів підприємства у часі або зведення даних про їх рух у попередніх періодах. У кожному разі Cash Flow означає фактичний рух грошових коштів.

Грошовий потік включає у свій склад велику кількість потоків, які обслуговують господарську діяльність підприємства. У сучасній економічній літературі наводиться класифікація грошових потоків за різними ознаками. М.Д. Білик класифікує грошові потоки за визначеністю структури грошового потоку і джерел його формування в розрізі видів діяльності [6, с. 221].

На думку Унковської Т.Б., для потреб аналізу кредитоспроможності доцільно використовувати розподіл грошових потоків, який існує у міжнародній практиці, пріоритетні, дискреційні та фінансові [7, с. 263].

Кузнецова І.Д. розробила класифікацію грошових потоків за 12 ознаками [8, с. 24].

Цал-Цалко Ю.С. класифікує грошові потоки за 10 ознаками [9, с. 275].

Заремба Є.М. пропонує 14 класифікаційних ознак, які, на думку здобувача, є найбільш доцільними для ефективного цілеспрямованого управління грошовими потоками підприємства [10, с. 90].

Савицька Г.В. зазначає, що для забезпечення ефективного управління грошовими потоками доцільно здійснювати їхню класифікацію за різними ознаками (наведено 10 ознак) та приєднується до методичного підходу, який найбільш докладно висвітлено в працях І.А. Бланка [11, с. 511].

Заслуговує особливої уваги класифікація, запропонована І.А. Бланком, оскільки даний автор виділяє 19 класифікаційних ознак грошових потоків.

В.В. Ясишена на основі класифікацій Бланка І.А. та Лігоненко Л.О. [1, с. 35-37; 12, с. 7] навела класифікацію грошових потоків за 21 ознакою, ось деякі з них: види господарської діяльності, напрями руху грошових коштів, метод розрахунку обсягу грошового потоку, період часу, регулярність здійснення, рівень передбачення, черговість виплат, процес діяльності, законність здійснення та інші [13, с. 323]. Розглянувши різні класифікації, які наведено у літературних джерелах, і взявши за основу класифікацію, запропоновану авторами [1, с. 35-37; 12, с. 7; 13, с. 323], пропонуємо класифікувати грошові потоки за такими ознаками, а також надамо характеристику кожній групі грошового потоку (табл. 1).

Таблиця 1. Класифікація грошових потоків підприємства.

№ з/п	Класифікаційна ознака	Характеристика групи грошового потоку	Види грошових потоків
1.	За масштабами обслуговування господарського процесу	дозволяє підрозділяти дані потоки підприємства як об'єкти різного рівня управління	– грошовий потік по підприємству у цілому; – грошовий потік по структурним підрозділам; – грошовий потік по окремих видах господарської діяльності
2.	За видами фінансово-господарської діяльності	надає можливість оцінити ефективність роботи підприємства за видами діяльності	– звичайний грошовий потік у тому числі: – грошовий потік від операційної діяльності; – грошовий потік від інвестиційної діяльності; – грошовий потік від фінансової діяльності; – надзвичайний грошовий потік; – сукупний грошовий потік
3.	За напрямом руху грошових коштів	допомагає розділити грошові потоки по напрямку їх руху, і це може використовуватися на всіх етапах управління або на підприємстві	– позитивний грошовий потік; – негативний грошовий потік
4.	За варіативністю спрямованості руху грошових коштів	дозволяє простежити їх динаміку, синхронізацію і процес розвитку	– стандартний грошовий потік; – нестандартний грошовий потік
5.	За відношенням до підприємства	допомагає виявити питому вагу грошових потоків усередині і поза підприємством	– внутрішній грошовий потік; – зовнішній грошовий потік
6.	За методом нарахування обсягу грошового потоку	надає можливість більш ефективного аналізу фінансових результатів підприємства	– валовий грошовий потік; – чистий грошовий потік
7.	За рівнем достатності обсягу грошового потоку	надає можливість не тільки визначати ефективність формування фінансових результатів, але і ступінь збалансованості грошових потоків	– надлишковий грошовий потік; – оптимальний грошовий потік; – дефіцитний грошовий потік
8.	За методом оцінки у часі	відбивається зміст концепції оцінки вартості грошей у часі стосовно господарських операцій підприємства	– теперішній грошовий потік; – майбутній грошовий потік

9.	За періодом часу	може бути використаний для характеристики окремих господарських операцій підприємства	– довгостроковий грошовий потік; – короткостроковий грошовий потік
10.	За рівнем збалансованості	допомагає оцінити ефективність управління грошовими потоками підприємства або його структурних підрозділів	– збалансований грошовий потік; – незбалансований грошовий потік
11.	За формами використання грошових коштів	відображає структуру використовуваних грошових коштів та грошових активів	– готівковий грошовий потік; – безготівковий грошовий потік
12.	За видами використаної валюти	допомагає простежити вплив зміни грошових курсів на залишок грошових коштів	– грошовий потік у національній валюті; – грошовий потік у іноземній валюті
13.	За передбачуваністю виникнення	надає можливість оцінити грошовий потік в процесі планування та оптимізації	– повністю передбачений грошовий потік; – недостатньо передбачений грошовий потік; – непередбачений грошовий потік
14.	За значимістю формування кінцевих результатів господарської діяльності	дозволяє більш ефективно здійснювати аналіз фінансових результатів підприємства	– пріоритетний грошовий потік; – дворядний грошовий потік
15.	За можливістю регулювання у процесі управління	така класифікація грошових потоків використовується на підприємстві в процесі їх оптимізації в часі або за обсягами	– регульований грошовий потік; – нерегульований грошовий потік
16.	За легітимністю здійснення	можна оцінити ефективність організації грошового обігу, податкової системи та інші	– легітимний грошовий потік; – тіньовий грошовий потік
17.	За ознакою можливості забезпечення платоспроможності	дозволяє визначити платоспроможність і фінансову стійкість підприємства	– ліквідний грошовий потік; – неліквідний грошовий потік
18.	За стабільністю тимчасових інтервалів формування	слугує наступним рівнем класифікації грошових потоків за безперервністю формування	– регулярний грошовий потік з рівномірними часовими інтервалами; – регулярний грошовий потік з нерівномірними часовими інтервалами
19.	За безперервністю формування	використовується при плануванні і прогнозуванні грошових потоків підприємства	– регулярний грошовий потік; – епізодичний (нерегулярний) грошовий потік

20.	За джерелами надходження	визначає структуру позитивного грошового потоку	– грошовий потік від операційної діяльності; – грошовий потік від інвестиційної діяльності; – грошовий потік від фінансової діяльності
21.	За видами активів	надає можливість оцінити структуру грошових активів підприємства	грошовий потік від необоротних активів; грошовий потік від поточних активів
22.	За місцем генерування надходжень	для визначення місця у часовому періоді	– грошовий потік пренумерандо; – грошовий потік постнумерандо
23.	За міжнародною практикою	використовується для потреб аналізу кредитоспроможності	пріоритетний грошовий потік; – дискреційний грошовий потік; – фінансовий грошовий потік
24.	За оцінкою ефективності інвестиційних проектів	використовується як основний критерій оцінки інвестиційних проектів	– дисконтований грошовий потік; – обліковий грошовий потік
25.	За сегментами ринку	використовується для визначення поширення ринку за сегментами ринку	– географічний грошовий потік; – господарський грошовий потік
26.	У залежності від ризику	використовується для оцінки ймовірності настання ризику та можливих збитків, а також розробки методів щодо запобігання та зменшення втрат	– високоризиковий грошовий потік; – низькоризиковий грошовий потік
27.	За планом	використовуються для планування та контролю	– планований грошовий потік; – непланований грошовий потік
28.	За критерієм обліку позикових коштів	використовується для оцінки підприємства (бізнесу)	– грошовий потік для власного капіталу (або повний грошовий потік); – безборговий грошовий потік (або неповний грошовий потік)
29.	За критерієм врахування інфляційних очікувань	використовуються для оцінки підприємства (бізнесу)	– номінальний грошовий потік; – реальний грошовий потік
30.	За особливостями чергування притоків та відтоків за часом	використовуються для оцінки інвестиційних проектів	– релевантний грошовий потік; – нерелевантний грошовий потік

31.	За прогнозуванням	використовуються для прогнозування фінансової діяльності	– прогнозований грошовий потік; – непрогнозований грошовий потік
32.	За можливістю синхронізації	використовуються для прогнозування фінансової діяльності	– синхронізований грошовий потік; – несинхронізований грошовий потік
33.	За характером керованості	надає можливість приймати оптимальні рішення	– керований грошовий потік; – некерований грошовий потік
34.	За характером впливу контролю	використовується для контролю та управління	– контрольований грошовий потік; – неконтрольований грошовий потік
35.	За можливістю оптимізації	надає можливість відбору найкращих форм їхньої організації	грошовий потік, який оптимізується; грошовий потік, який не оптимізується
36.	За ефективністю зростання рентабельності	використовується для визначення фінансової стійкості, платоспроможності	– ефективний грошовий потік; – неефективний грошовий потік

Не будемо зупинятися на перших 19 кваліфікаційних ознаках грошових потоків, які запропоновані І.А. Бланком. Розглянемо більш повно грошові потоки відповідно наведеної класифікації, які запропоновано нами. За видами фінансово-господарської діяльності дослідники виділяють: грошовий потік від операційної діяльності; грошовий потік від інвестиційної діяльності; грошовий потік від фінансової діяльності. На нашу думку, цей розділ потребує доповнення такими видами грошових потоків:

- грошовий потік від звичайної діяльності, а саме грошовий потік від операційної діяльності, грошовий потік від інвестиційної діяльності, грошовий потік від фінансової діяльності;
- грошовий потік від надзвичайної діяльності;
- сукупний грошовий потік, який представляє собою різницю між вхідними грошовими потоками (притоки) і вихідними грошовими потоками (відтоки).

За видами активів грошовий потік поділяється на такі види потоків:

- грошовий потік від необоротних активів, він характеризується надходженнями та виплатами, які пов'язані з формуванням і вибуттям необоротних активів (І розділ активу балансу, а саме нематеріальних активів, основних засобів, незавершеного будівництва тощо);
- грошовий потік від поточних активів пов'язаний з формуванням і витрачанням поточних активів (II і III розділи активу балансу, а саме: запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти).

За місцем генерування надходжень розрізняють:

- грошовий потік пренумерандо – коли грошові кошти надходять на початку періоду (передплата);
- грошовий потік постнумерандо – коли грошові кошти надходять наприкінці періоду.

Для потреб аналізу кредитоспроможності за міжнародною практикою виділяють такі види потоків:

- пріоритетний грошовий потік – виплати комерційного характеру, які необхідні для нормального стану діяльності, які є пріоритетними порівняно з іншими виплатами. Цей потік завжди від'ємний і включає платежі, погашення кредиту банків, сплату відсотків тощо;

– дискреційний грошовий потік – виплати та надходження коштів, які не є обов'язковими, тобто за можливістю їх можна відкласти. Такими платежами можуть бути витрати у зв'язку з поглинанням інших компаній, придбанням цінних паперів, виплатою дивідендів за акціями тощо. Цей потік також називають «вільний грошовий потік», який розраховується як різниця між грошовим потоком від операційної діяльності та сумою, яка призначена для використання, негативна величина цього потоку означає, що компанія не має можливості фінансувати виробничий процес, вона змушена вишукувати додаткові внутрішні джерела або залучати зовнішні;

– фінансовий грошовий потік – надходження й виплати коштів, які пов'язані зі змінами довгострокового капіталу, він включає надходження від емісії акцій чи отримання кредитів, виплати основної суми боргу, якщо вона не є пріоритетною, викуп компанією власних акцій або погашення інших довгострокових зобов'язань.

За оцінкою ефективності інвестиційних проектів розрізняють такі види потоків:

– дисконтований (приведений) грошовий потік використовується для підрахунку поточної (приведеної) вартості очікуваних у майбутньому наявних надходжень і витрат на основі чистої поточної вартості чи внутрішньої норми прибутку. Цей потік використовується при аналізі як капіталовкладень в основні засоби виробництва, так і в цінні папери;

– обліковий грошовий потік – надходження та виплати отримані (сплачені) за даними бухгалтерського обліку тривалістю часу до одного року.

За сегментами ринку грошовий потік поділяють на два види:

– географічний грошовий потік – це надходження та виплати, які пов'язані з місцем розташування замовників, покупців і постачальників;

– господарський грошовий потік – надходження та виплати, які пов'язані з підприємницькою (комерційною) та некомерційною діяльністю. В результаті цього підприємство може одержати прибуток або досягти економічних, соціальних та інших результатів.

У залежності від ризику розрізняють:

– високоризиковий грошовий потік – ймовірність виникнення несприятливих наслідків у формі зменшення вхідних і збільшення вихідних грошових потоків в ситуації невизначеності умов здійснення фінансових операцій, що ведуть до втрати фінансової незалежності та загрози банкрутства. Найчастіше це потік інноваційних проектів, особливо в початковій стадії їх життєвого циклу, що пов'язано з ризикованими інвестиціями в інновації. При цьому найвища ризикованість грошових потоків спостерігається у фінансовій та інвестиційній діяльності до проходження точки окупності або повернення інвестицій проекту, а менша ризикованість – у операційній;

– низькоризиковий грошовий потік – де відсутній ризик втрати капіталу і гарантовано отримання грошових надходжень. Як правило існує у традиційних видів діяльності підприємства, особливо в період піку життєвого циклу, що пов'язано зі стабільною генерацією високих доходів в період «зняття вершків на ринку». При цьому низька ризикованість грошових потоків спостерігається в операційній діяльності.

Для планування та контролю використовують:

планований грошовий потік – потік, який планується на короткостроковий і довгостроковий періоди (на місяць, рік тощо), він дає змогу визначити майбутні грошові надходження підприємства та його витрати;

непланований грошовий потік – грошовий потік, який важко запланувати.

За критерієм обліку позикових коштів грошовий потік поділяють на два види:

– грошовий потік для власного капіталу (або повний грошовий потік, в якому враховуються зміни платежів по позикових засобах підприємства);

– безборговий грошовий потік (або неповний грошовий потік, в якому зміни платежів по позикових засобах не враховуються).

За критерієм врахування інфляційних очікувань грошові потоки підрозділяються на:

– номінальний грошовий потік, в якому не враховуються майбутні інфляційні очікування;

– реальний грошовий потік, в якому майбутні інфляційні очікування враховуються.

За особливостями чергування притоків та відтоків за часом виділяють:

- релевантний грошовий потік – у ньому потік зі знаком «мінус» змінюється на потік зі знаком «плюс» неодноразово. Релевантні грошові потоки характерні для стандартних, типових і найбільш простих інвестиційних проектів, в яких за етапом первісного інвестування капіталу, тобто відтоку грошових коштів, слідує тривалі надходження, тобто надходження грошових коштів;
- нерелевантний грошовий потік – для нього властива ситуація, коли відтік і приплив капіталу чергуються.

За прогнозуванням розрізняють такі види грошових потоків:

- прогнозований грошовий потік – коли діяльність підприємства здійснюється у відносно стабільному фінансово-економічному та політичному середовищі, безліч зовнішніх негативних факторів нейтралізовано, а внутрішні чинники прогнозуються з історії сталого розвитку в рамках репрезентативних статистичних вибірок, тобто систематичні ризики нейтралізовані урядовою політикою, а технічні внутрішні ризики прогнозуються з високим ступенем вірогідності;
- непередбачуваний – коли діяльність підприємства здійснюється в нестабільному фінансово-економічному та політичному середовищі, безліч зовнішніх негативних факторів проявляють себе як невизначені, а внутрішні чинники прогнозуються через нерепрезентативність статистичних вибірок експертними методами, тобто систематичні ризики мають високий рівень невизначеності і майже не прогнозуються через кризу урядової стабілізаційної політики, а технічні внутрішні ризики прогнозуються з низьким ступенем імовірності.

За можливістю синхронізації грошових потоків виділяють:

- синхронізований грошовий потік – потік, у якого притоки узгоджуються з часом відтоків по тимчасовому періоду з урахуванням сезонних і циклічних відмінностей у надходженнях та витрачання грошових коштів таким чином, що забезпечується підвищення рівня кореляції між позитивним і негативним грошовими потоками в прагненні до значення «+1»;
- несинхронізований грошовий потік – потік, у якого притоки не узгоджуються з часом відтоків по тимчасовому періоду через істотні сезонні і циклічні відмінності у надходженнях та витрачання грошових коштів таким чином, що виходить значне зниження рівня кореляції між позитивним і негативним грошовими потоками, кореляція мізерно мала, що може означати її відсутність.

За характером керованості грошові потоки можуть бути:

- керованими грошовими потоками – являють собою домінування тих грошових притоків і відтоків, якими може керувати підприємство, здійснюючи в більшому ступені активну операційну і пасивну фінансову та інвестиційну діяльність таким чином, щоб розвиватися на основі самоокупності та самофінансування, тобто фінансово незалежний і самостійний розвиток фірми за рахунок своїх внутрішніх резервів;
- некерованими грошовими потоками – являють собою домінування тих грошових припливів і відтоків, якими не може керувати підприємство, здійснюючи активну фінансову та інвестиційну діяльність в основному таким чином, щоб розвиватися на основі масштабних зовнішніх запозиченнях при мізерних власних засобах і внутрішніх резервах, тобто фінансово залежний розвиток фірми за рахунок чужих коштів – з великими боргами і малим власним капіталом.

За характером впливу контролю грошові потоки поділяють на:

- контрольований грошовий потік – притоки і відтоки якого піддаються прогнозуванню і управлінню, сальдо якого формується при самому незначному відхиленні від запланованого рівня, тобто «План – факт – відхилення» мінімально по проміжним і остаточним фінансовим результатам;
- неконтрольований грошовий потік – притоки і відтоки якого не піддаються прогнозуванню і управлінню, сальдо потоку формується при значному відхиленні від запланованого рівня, тобто «План – факт – відхилення» максимально як по проміжним, так і за остаточними фінансовим результатам.

За можливістю оптимізації грошові потоки розрізняють:

- грошовий потік, який оптимізується – притоки і відтоки якого піддаються вирівнюванню та синхронізації в часі, згладжуванню обсягів припливу і відтоку в розрізі окремих інтервалів тимчасового періоду з усуненням істотного впливу сезонних і циклічних змін у формуванні потоків, коли середні залишки грошових коштів відповідають усередненим фінансовим потребам фірми;

– грошовий потік, який не оптимізується – потік, притоки і відтоки якого не піддаються вирівнюванню та синхронізації в часі, обсяги припливу і відтоку не згладжуються в розрізі окремих інтервалів тимчасового періоду через істотний вплив сезонних і циклічних змін у формуванні потоків, коли середні залишки грошових коштів не відповідають значною мірою усередненим фінансовим потребам фірми.

За ефективністю зростання рентабельності грошові потоки поділяють на:

– ефективний грошовий потік – м'яка збалансованість якого одночасно сприяє зростанню рентабельності, особливо рентабельності власного капіталу таким чином, що забезпечується стійке зростання компанії, а показники фінансової стійкості та рентабельності поліпшуються одночасно;

– неефективний, але збалансований грошовий потік – жорстка збалансованість якого відбувається за рахунок зниження або втрати рентабельності, особливо рентабельності власного капіталу таким чином, що забезпечується хронічна збитковість після покриття поточних зобов'язань, а показник зміцнення поточної фінансової стійкості, платоспроможності, ліквідності поліпшується ціною втрати рентабельності.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у даній темі. Проведений аналіз економічної літератури надав можливість з'ясувати, що поняття «грошовий потік» є агрегованим і включає в себе різні види грошових потоків, що обслуговують господарську діяльність підприємства. Для більш детальнішого вивчення грошових потоків варто їх класифікувати за певними ознаками. В спеціальній економічній літературі існує безліч ознак, за якими класифікують грошові потоки, але не існує єдиного підходу до ознак та видів. Уточнення поняття, узагальнення та поширення класифікації грошових потоків надасть можливість фінансовим менеджерам проводити більш глибокий аналіз грошових потоків підприємства та підвищувати рівень управління ними, що забезпечить стійкий фінансовий стан підприємства.

Література

1. Бланк И.А. Управление финансовой стабилизацией предприятия / И.А. Бланк. – К.: Ника-Центр, Эльга, 2003. – 496 с. [«Энциклопедия финансового менеджера»; Вып. 4].
2. Вікіпедія – вільна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Грошовий_потік.
3. Электронная библиотека «Экономика и управление на предприятиях» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://eup.ru/Documents/TITAEVA.RU/4938E.asp>.
4. Сайт консультаційної фірми «Фінвест ЛТД» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.webcitation.org/683fatF81>.
5. Корпоративный менеджмент [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.cfin.ru/encycl/cashflow.shtml>.
6. Білик М.Д. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / [М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмержицька]. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.
7. Унковская Т.Е. Финансовое равновесие предприятия : монография / Т.Е. Унковская. – К.: Генеза, 1997. – 328 с.
8. Кузнецова И.Д. Управление денежными потоками : учебное пособие. / И.Д. Кузнецова. – Иваново: ИГХТУ, 2008. – 193 с.
9. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз : підруч. / Ю.С. Цал-Цалко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
10. Заремба Є.М. Грошові потоки підприємства: сутність і класифікація / Є.М. Заремба // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу, 2012. – Вип. 2 (23). – С. 87–92.
11. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посіб. / Г.В. Савицька. – 3-тє вид., випр. і допов. – К.: Знання, 2007. – 668 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
12. Лігоненко Л.О. Управління грошовими потоками : навч. посіб. / Л.О. Лігоненко, Г.В. Ситник. – 2-ге вид. пероб. і допов. – К.: Знання, 2005. – 485 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
13. Ясишена В.В. Сутність грошових потоків підприємств та їх класифікація / В.В. Ясишена // Економічний аналіз, 2008. – Вип. 2 (18). – С. 321–324.